

Engelli Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Ali Kemal TAŞKIN¹, Yunus GÜR², Emine ŞAHİN³

Özet

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 22.07.2022
Kabul Tarihi: 18.10.2022
Online Yayın Tarihi:
18.10.2022

Anahtar Kelimeler

Engelli, Beden Eğitimi,
Spor, Tutum

DOI:

10.55238/seder.1147315

Araştırmanın amacı engelli öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının hangi seviyede olduğunu tespit etmektir. Çalışmamızın örneklem grubunu Gaziantep ilinde eğitim gören çeşitli engelle sahip 100 erkek, 41 kadın olmak üzere toplam 141 engelli öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada kişisel bilgilere ulaşmak için demografik bilgiler formu, beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları belirleyebilmek için Güven Karahan ve Kuru (2015) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan "Engelliler Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Kişisel bilgiler ve ölçek maddelerine verilen cevapların çözümlenmesinde SPSS 22.0 programından faydalanılmıştır. Kolmogorov Smirnov testi sonucunda verilerin normal dağıldığı tespit edilmiştir. İkili değişkenler için Independent-T test, üç ve daha fazla olan değişkenler için ise One Way Anova testi uygulanmıştır. Çalışma sonucunda erkek engelli öğrencilerin kadın engellilere göre beden eğitimi dersine karşı daha olumlu tutumlar sergiledikleri ($t=-4,308$; $p<.05$), down sendromlu öğrencilerin diğer engel gruplarına göre daha olumlu tutumlar gösterdikleri ($F=13,43$; $p<.05$) ve doğuştan engelli olan öğrencilerin sonradan engelli olan öğrencilere göre beden eğitimi ve spor dersine karşı daha olumlu tutumlar sergiledikleri ($t=2,112$; $p<.05$) sonucuna ulaşılmıştır.

Investigation of Disabled Students Attitudes Towards Physical Education and Sports Lesson

Abstract

Article Info

Received: 22.07.2022
Accepted: 18.10.2022
Online Published:
18.10.2022

Keywords

Disabled, Physical
Education, Sport, Attitude

The aim of the study is to determine the level of attitudes of disabled students towards physical education and sports lessons. The sample group of our study consists of a total of 141 students with various disabilities, 100 male and 41 female, studying in Gaziantep. In the research, the demographic information form was used to reach personal information, and the "Disabled Physical Education and Sports Lesson Attitude Scale" the validity and reliability study of which was conducted by Güven Karahan and Kuru (2015) in order to determine attitudes towards physical education and sports lessons. SPSS 22.0 program was used to analyze the answers given to personal information and scale items. As a result of the Kolmogorov Smirnov test, it was determined that the data were normally distributed. Independent-T test was used for binary variables and One Way Anova test was applied for three or more variables. As a result of the study, it has been concluded that male disabled students have more positive attitudes towards physical education lesson than female disabled students ($t=-4,308$; $p<.05$), students with Down syndrome have more positive attitudes than other disability groups ($F=13,43$; $p<.05$), and students with congenital disabilities have more positive attitudes towards physical education and sports than students with disabilities later on ($t=2,112$; $p<.05$).

¹Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kilis / Türkiye, E-mail: kemaltaskin@kilis.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-3222-3642>

²Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kilis / Türkiye, E-mail: yunus.gur@kilis.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-5594-7478>

³Kilis 7 Aralık Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kilis / Türkiye, E-mail: emine.201620445@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-6275-990X>

Giriş

Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin sayısı günden güne artmaya devam ederken, engellerden biri olan Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) hastalığının ise dünya çapında hızlı bir şekilde büyüdüğü görülmektedir. OSB'li kişilerde sosyalleşme, iletişim becerileri, tekrar eden kısıtlı ve aynı davranış

kalıplarında eksiklikler görülmektedir (Köroğlu, 2013). Engelli bireylerin sosyal yaşama dahil olabilmeleri, bağımsız bir yaşam sürdürmeleriyle yakından ilişkilidir. Bağımsız yaşam tarzını gerçekleştirebilen engelliler kendi kendine yetebilen, hayatlarını engelsiz yaşayabilen kişiler olacaktır. Yapılacak destek ve hizmetlerin amacı; engellilerin başkalarına veya başka kurumlara bağımlı kalması değil, aksine tek başlarına her türlü sorumluluğu ve görevi taşıyabilecek seviyeye ulaştırılmalarıdır (Tufan ve Arun, 2002).

Birçok araştırma, egzersiz ve fiziksel aktivitenin önemi ve yararları ile özellikle engelli çocuklar için fiziksel hareketsizliğin riskleri hakkında rapor vermiştir (Terre ve Drabman, 1992; Bloomfeld, 2005). Engelli çocuklar, fiziksel etkinliklere katılma olasılıklarının sınırlı olması nedeniyle belki de daha riskli bir durumdadırlar. Bu çocukların sosyalleşme ve iletişim becerilerindeki bozulmalar nedeniyle kendi içlerine kapanmaları, fiziksel aktiviteye katılamama ve yaşlılarıyla oynamamalarına neden olacaktır (Fox ve Riddoch, 2000; Pan ve Frey, 2006). Fiziksel aktivite, insanların yaşamını birçok açıdan etkilemede önemli bir rol oynar ve özellikle çocuklar için hayati bir öneme sahiptir. Çünkü sadece fiziksel açıdan değil, aynı zamanda benlik saygısını, sosyal iletişimlerini ve davranışlarını da iyileştirmelerine yardımcı olacaktır (Rodzilsky ve ark., 2001).

Birçok yazarın savunduğu düşünceye göre spor, bireylerin farklı yönlerinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır (Brouwer ve Ludeke, 1995; Güven Karahan ve Kuru, 2015). Spor ortamında, özellikle takım sporlarında bireylerin birbirleriyle sürekli iletişim içerisinde oldukları, müsabaka ve antrenmanlarda çeşitli duygu ve davranışları paylaştıkları yadsınamaz bir gerçektir (Yıldırım ve Abakay, 2015).

Fiziksel aktivitenin, engelli kişilerde hareket ederek haz duyma, eğlenme ve başarı duygularının karşılanması yönünden önemli bir araç olduğu ifade edilmektedir. Fiziksel aktivite, engelli kişinin engelini o esnada unutmasına, engeli ile baş etmesinde, yaşamdan zevk alma motivasyonunu yükseltmesinde, iş birliği ile olumlu duygular kazandırmasına katkı sağlamaktadır. Çünkü fiziksel aktivite, yaşam da birçok engel ile karşılaşmış ve bu engeller dolayısıyla ortaya çıkan stresle yaşayan engellilerin yaşamlarına yeni bir pencere açmaktadır. Engelin türü, seviyesi ne olursa olsun spor yapma, sporsal faaliyetlerine katılarak engelli olmayan bireylerle birlikte olma, yaptığı işleri başarma, engellilerin hayata olan motivasyonunu arttırmaktadır (Güven, Karahan ve Kuru, 2015).

Engelli bireylerin beden eğitimi ve spor dersine karşı bakış açıları ve tutumları, hangi engel grubuna daha fazla zaman ayrılması açısından önem arz etmektedir. Engelli bireylerin sportif etkinliklere katılım sağlamaları, beden eğitimi dersi ile desteklenebilir veya özendirilebilir. Engelliler normal çocukların okullarda gördüğü dersler gibi beden eğitimi derslerindeki görmektedir. Onlar için her engel grubuna farklı bir program hazırlanarak onların sosyalleşmeleri ve özgüven kazanmalarına katkıda bulunmak önem arz etmektedir.

Çalışmanın amacı farklı engel gruplarının beden eğitimi ve spor dersine karşı nasıl bir tutum sergilediklerini belirlemek, bulunan sonuca göre alanyazına katkıda bulunmaktır.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma ilişkisel tarama modeli bir araştırmadır. Bu model iki ve daha fazla değişken arasındaki değişimin var olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan tarama modeline denir. Değişkenlerin beraber

değişip değişmediği; değişme varsa bu değişimin neden kaynaklandığını bulmaya çalışılan tarama modelidir (Karasar, 2020).

Çalışma Grubu

Ortopedik, görme, işitme, otizm ve down sendromlu öğrenciler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme amaçlı örneklem yöntemi ile belirlenmiş ve bu doğrultuda Gaziantep ilinde, engelsiz yaşam merkezlerine katılan ve düzenli bir şekilde katılım süredüren toplam 141 gönüllü öğrenci çalışmada yer almıştır.

Verilerin Toplanması

Gönüllülerin demografik bilgilerini almak için “Kişisel Bilgi Formu”, beden eğitimi ve spor dersi ile ilgili tutumlarını öğrenmek amacıyla “Engelliler Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında kullanılmak üzere hazırlanan anket, Gaziantep Engelsiz Yaşam Merkezi ve Gaziantep Yeşilvadi rehabilitasyon merkezlerine gidilerek yüz yüze görüşülmüş olup gerekli bilgiler bizzat kişilerden veya yakınlarından alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel verileri belirlemek amacı ile cinsiyet, engel türü, engel düzeyi, doğuştan veya sonradan engelli olma durumları, lisanslı sporcu olma durumları, anne baba meslekleri ve anne baba öğrenim düzeyleri gibi sorular sorulmuştur.

Engelliler Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği

Ölçek, engelli çocukların beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarını öğrenmek amacı ile Güven Karahan ve Kuru (2015) tarafından geçerlik ve güvenilirliği yapılan, 5’li likert tipinde toplamda 27 maddeden meydana gelmektedir. Ölçek; ilgi ve yarar, yetersizlik ve yapısal gereklilik şeklinde toplamda üç boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutların iç tutarlılık Cronbach Alpha değerleri; ilk alt boyut için 0,92, ikinci alt boyut için 0,74 ve üçüncü alt boyut için ise 0,76 olarak bulunmuştur. Ölçekte ters kodlanan maddeler (3, 11, 15, 18, 19, 21, 22, 25, 26, 27) bulunmaktadır. Puanlama işlemlerinden sonra bulunan yüksek puanlar olumlu tutumları, düşük puanlar ise olumsuz tutumları ifade etmektedir.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde SPSS 22.0 programından faydalanılmıştır. Demografik bilgilerin çözümlenmesinde frekans ve yüzdeler analizi kullanılmıştır. Ölçek maddelerinin güvenilirliği için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmış ve 0,82 bulunmuştur. Ölçek maddelerinin normal dağılıp dağılmadığını incelemek amacı ile Kolmogorov Smirnov testi yapılarak maddelerin normal dağıldığı görülmüştür. Parametrik testler yardımı ile iki kategorili değişkenlerin incelenmesinde Independent T test uygulanırken, üç veya daha fazla kategorili demografik değişkenlere göre ölçek puanlarının hesaplanmasında One Way ANOVA analizi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir.

Bulgular

Tablo 1. Engelli çocukların demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımlar

Değişken	Alt Değişken	F	%
Cinsiyet	Erkek	100	70,90
	Kadın	41	29,10
Engel Türü	Ortopedik	40	28,40
	Görme	6	4,30
	İşitme	8	5,70
	Otizm	81	57,40
	Down sendromlu	6	4,30
Engellilik Durumu	Doğuştan	55	39,00
	Sonradan	86	61,00
Lisanslı Sporcu	Evet	10	7,10
	Hayır	131	92,90
Baba Meslek	Memur	44	31,20
	İşçi	36	25,50
	Serbest	32	22,70
	İşsiz	23	16,30
	Diğer	6	4,30
Anne Meslek	Memur	6	4,30
	Serbest	14	9,90
	Çalışmıyor	77	54,60
	Diğer	44	31,20

Tablo 1 incelendiğinde cinsiyet durumunda en fazla erkeklerin (%70,9) olduğu, engel türlerine baktığımızda en fazla otizmlilerin (%57,4) olduğu, engellilik durumuna baktığımızda en fazla (%61,0) sonradan engelli olan grubun olduğu, lisansı olmayan sporcuların %92,9 olduğu ve baba mesleğinin en fazla (%31,2) memur olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Engelliler Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği (EBESTO)'nun genel ve alt boyut toplam puan ortalamaları

Alt Boyutlar	N	\bar{X}	Ss
İlgi ve Yarar	141	3,97	,66
Yetersizlik	141	3,56	,65
Yapısal Gerekliklik	141	3,40	,78
Genel Ortalama	141	3,79	,44

Tablo 2'de görüldüğü gibi engellilerin tutum ölçeği puanlarının ortalaması 3,79 standart sapması 0,44'dür. İlgi ve yarar alt boyut ortalaması 3,97 standart sapması 0,66'dır. Genel anlamda baktığımız zaman alt boyut ve toplamda ortalamanın üzerinde bir sonuç bulunmuştur.

Tablo 3. Engelliler Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği (EBESTO)'nun cinsiyet değişkeni açısından Independent T Test analizi.

Alt Boyut	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sh _g	t	P
İlgi ve Yarar	Erkek	100	4,09	,66	,06	-3,493	,001*
	Kadın	41	3,68	,56	,08		
Yetersizlik	Erkek	100	3,68	,66	,06	-3,496	,001*
	Kadın	41	3,27	,54	,08		
Yapısal Gerekliklik	Erkek	100	3,38	,89	,08	,569	,570
	Kadın	41	3,46	,40	,06		
Genel Toplam	Erkek	100	3,89	,45	,04	-4,308	,000*
	Kadın	41	3,55	,32	,05		

Tablo 3 incelendiğinde örneklelimizi oluşturan engelli öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre ilgi yarar, yetersizlik alt boyutlarında ve genel toplam puanlarında anlamlı bir sonuç çıkmıştır ($p<,05$). Bu farklılık kadın engellilerin puan ortalamasının düşük olmasından, kaynaklanmaktadır.

Tablo 4. Engelliler Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği (EBESTO)'nun engellilik türü değişkeni açısından Independent T Test analizi

Alt Boyut	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sh _g	t	P
İlgi ve Yarar	Doğuştan	55	3,97	,69	,09	,073	,942
	Sonradan	86	3,96	,64	,06		
Yetersizlik	Doğuştan	55	3,87	,64	,08	4,844	,000*
	Sonradan	86	3,36	,58	,06		
Yapısal Gereklilik	Doğuştan	55	3,58	,89	,12	2,168	,032*
	Sonradan	86	3,29	,69	,07		
Genel Toplam	Doğuştan	55	3,89	,52	,07	2,112	,037*
	Sonradan	86	3,55	,38	,04		

Tablo 4 incelendiğinde örneklelimizi oluşturan engelli öğrencilerin engellilik türü değişkenine göre yapısal gereklilik, yetersizlik alt boyutlarında ve genel toplam puanlarında anlamlı fark görülmüştür ($p<,05$). Bu farklılık sonradan engelli olan engellilerin puan ortalamasının düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 5. Engelliler Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği (EBESTO)'nun engel türü değişkeni açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları.

Alt Boyutlar	Gruplar	N	\bar{x}	Ss	F	P
İlgi ve Yarar	Ortopedik	40	3,85	,689	7,73	,000*
	Görme	6	3,70	,000		
	İşitme	8	3,00	,000		
	Otizm	81	4,11	,626		
	Down send.	6	4,41	,000		
Yetersizlik	Ortopedik	40	3,70	,546	3,69	,007*
	Görme	6	3,66	,000		
	İşitme	8	3,00	,000		
	Otizm	81	3,50	,732		
	Down send.	6	4,16	,000		
Yapısal Gereklilik	Ortopedik	40	3,11	,774	9,66	,000*
	Görme	6	2,25	,000		
	İşitme	8	3,00	,000		
	Otizm	81	3,68	,744		
	Down send.	6	3,25	,000		
Genel toplam	Ortopedik	40	3,71	,340	13,43	,000*
	Görme	6	3,48	,000		
	İşitme	8	3,00	,000		
	Otizm	81	3,91	,443		
	Down send.	6	4,18	,000		

Tablo 5 incelendiğinde ölçeğin genel puanları engel türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F=13,43$; $p<,05$). Bu farklılık down sendromlu öğrencilerin puan ortalamalarından kaynaklanmaktadır ($X=4,18$). İlgi ve yarar alt boyutuna baktığımız zaman yine anlamlı bir sonuç görmekteyiz ($F=7,73$; $p<,05$). Bu farklılık yine down sendromlu öğrencilerin puan ortalamalarından kaynaklanmaktadır ($X=4,41$). Yetersizlik alt boyutunda da anlamlı bir sonuç görülmektedir ($F=3,69$; $p<,05$). Bu farklılığında down sendromluların puan ortalamalarından kaynaklandığını görmekteyiz ($X=4,16$). Yapısal gereklilik alt boyutuna baktığımızda anlamlı bir sonuç görmekteyiz ($F=9,66$; $p<,05$). Bu farklılık görme engellilerin puan ortalamalarının düşük olmasından kaynaklanmaktadır ($X=2,25$).

Tartışma ve Sonuç

Engellilerde beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumların ne derecede olduğunu ve kişisel bilgiler formundan elde ettiğimiz bilgilerle bu durumun ne derece farklılaştığını incelemek amacıyla yapılan bu araştırmanın sonucunda kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersinde erkeklere oranla kendilerini daha zayıf algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Toplumumuzda erkek çocuklarına verilen değerin kız çocuklara göre daha fazla olduğunu düşündüğümüzde kız öğrencilerin bazı psikolojik davranış ölçütlerinde erkek öğrencilerden daha zayıf olduğu düşünülebilir. Fiziksel aktivite engelli bireylere fizyolojik, duygusal, bilişsel ve sosyal faydalar sağlar. Engelli olmayan kişiler egzersiz yaptıklarında engellilere yönelik daha olumlu algılar geliştirmektedir.

Engelli insanlar için fiziksel aktiviteye katılımının önünde önemli sayıda engel bulunmaktadır. Bazı engeller, tıbbi/bireysel ve sosyal engellilik modellerini destekleyen bireysel, sosyal ve çevresel engeller olarak kolaylıkla kategorize edilebilir (Martin, 2013).

“Engelli öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve karşılaştıkları sorunlar” isimli çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha zayıf tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır (Güven Karahan, 2011). Çalışmamızda down sendromlu öğrencilerin diğer engel gruplarındaki öğrencilere göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Down sendromlu çocukların sepmatik, sevecen, neşeli ve çevresiyle iyi ilişkiler kuran çocuklar olduğu düşünüldüğü zaman bu davranışlarının beden eğitimi ve spor dersine yansıdığını söyleyebiliriz.

Yapılan bir çalışmada işitme engelli bireylerin beden eğitimi dersinde kendini daha yetersiz gördükleri araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır (Güven Karahan, 2011). Ulaşılan bir diğer sonuç ise engel türü değişkenine göre doğuştan engelli olan öğrencilerin sonradan engelli olan öğrencilere göre beden eğitimi ve spor dersi tutumlarının daha olumlu olduğudur. Zihinsel engelliler ile ilgili yapılan bir çalışmada özel beden eğitimi programı uygulanan zihinsel engelli öğrencilerin sosyalleşme düzeylerinde anlamlı bir şekilde olumlu sonuca ulaşılmıştır (İlhan, 2008).

Literatür taramasına göre engelli öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersi ile ilgili çalışmaların az olduğu görülmektedir. Engelli bireyleri sosyal hayata adapte edebilmemiz için beden eğitimi öğretmenleri ve ailelere çok önemli görevler düşmektedir. Yapılan beden eğitimi derslerinde onlara daha fazla imkan tanınmalı ve özgüvenleri geliştirilmelidir (Brian ve ark., 2020). Engellilere daha iyi ve uygun teknolojik imkanlar, spor ve rekreasyondan daha fazla faydalanma şansı tanındığı zaman başarılı olmamaları için herhangi bir engel kalmamaktadır (Duvall ve ark., 2021).

Engellilerin fiziksel eğitimleri konusunda çalışmaların genişletilmesi gerektiği düşünüldüğünde, bu anlamda yaptığımız çalışmanın literatüre katkıda bulunacağı beklenmektedir.

Öneriler

- Farklı engel gruplarına göre beden eğitimi ve spor programları uygulanabilir.
- Beden eğitimi dersleri daha çok engelli öğrencilerin özgüvenlerini kazanabilecekleri becerilerle süslenebilir. Bu konuda aile ve okuldan her konuda destek verilebilir.

- Engelli öğrencilerin kendi potansiyellerini ortaya koyabilecekleri hareketler ve oyunlara daha fazla yer verilebilir.
- Spor branşları bazında çalışmalar yapılabilir.

Çıkar Çatışması: Çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır

Etik Kurul İzni ile ilgili Bilgiler

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Tarih: 02 / 03 / 2022, Sayı No: 2022 / 02

Kaynaklar

- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2013) *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı*. Beşinci Baskı (DSM-5). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Brian, A., Bostick, L., Starrett, A., Klavina, A., Taunton Miedama, S., Pennell, A. (2020). The Effect of Ecologically Valid Intervention Strategies on the Locomotor Skills of Children with Visual Impairments. *Adapted Physical activity Quarterly*, 177-192.
- Bloomfeld, S. (2005). Yaşam boyunca fiziksel aktivitenin kemik sağlığına katkıları. *Topics in Geriatric Rehabilitation*, 21 (1), 68-76.
- Brouwer, J. (1995). *Antalya uluslararası engellilerde spor sempozyumu bildiri kitabı: Felsefi açıdan engellilerde spor*. T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Daire Başkanlığı. Yayın, (1997/1), 11-17.
- Fox, K., and Riddoch, C. (2000). İyi beslenmeyle büyüme üzerine sempozyum: ilk yirmi yıla odaklanma. Çağdaş çocukların ve ergenlerin fizikselaktivite kalıplarının grafiğini çıkarmak. *Beslenme Derneği Bildirileri*, 59 (4), 497-504.
- Frey, C.Y. P. (2006). Otizm spektrum bozukluğu olan gençlerde fiziksel aktivite kalıpları. *Journal of Autism and Devel opmenta lDisorders*, 36 (5), 597-606.
- Güven Karahan, B. (2011). Engelli öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve karşılaştıkları sorunlar. *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi*, 135-139.
- Güven Karahan, B., ve Kuru, E. (2015). Ortopedik, görme ve işitme engelli öğrenciler için beden eğitimi ve spor dersi tutum ölçeği geliştirme çalışması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10 (1), 36-46.
- İlhan, L. (2008). Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve sporun sosyalleşme düzeylerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dersi*, 315-324.
- Duvall, J., Satpute, S., Cooper, R., and Cooper, R. (2021). A review of adaptive sport opportunities for power wheelchair users. *Disability and Rehabilitation Assistive Technology*, 407-413.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemi; Kavramlar İlkeler Teknikler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Martin J. J. (2013). Benefits and barriers to physical activity for individuals with disabilities: a social-relational model of disability perspective. *Disability and rehabilitation*, 35(24), 2030–2037. <https://doi.org/10.3109/09638288.2013.802377>
- Pan, C., & Frey, G. (2006). Otizm spektrum bozukluğu olan gençlerde fiziksel aktivite kalıpları. *Journal of Autism and Devel Opmental Disorders*, 36 (5), 597-606.

- Riddoch, K. (2000). İyi beslenmeyle büyüme üzerine sempozyum: ilk yirmi yıla odaklanma. Çağdaş çocukların ve ergenlerin fizikselaktivite kalıplarının grafiğini çıkarmak. *Beslenme Derneği Bildirileri*, 59 (4), 497-504.
- Strauss, R. S., Rodzilsky, D., Burack, G., and Colin, M. (2001). Psychosocial correlates of physical activity in healthy children. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 155(8), 897–902.
- Terre, L., Drabman, R. S., Meydrech, E. F., and Hsu, H. S. (1992). Relationship between peer status and health behaviors. *Adolescence*, 27(107), 595–602.
- Tufan, İ., ve Arun, Ö. (2002). *Türkiye Özürlüler Araştırması 2002 İkinci Analizi*. T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı. Ankara: Tubitak.
- Yıldırım, A., ve Abakay, U. (2015). Hokeycilerin iletişim becerileri ve saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 17-28.
- Zhao, M., and Chen, S. (2018). The effects of structured physical activity program on social interaction and communication for children with autism. *Biomed Research International*, 1825046.

Makale Alıntısı

Taşkın, A.K., Gür, Y., ve Şahin, E. (2022). Engelli Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi [Investigation of Disabled Students Attitudes Towards Physical Education and Sports Lesson], *Spor Eğitim Dergisi*, 6 (3), 149-156.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.